

Krajské kolo Geografickej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
52. ročník, školský rok 2023/2024
Písomný test pre kategóriu E – ZŠ (8. a 9. ročník) a OG (3. a 4. ročník)
*Monotematická a teoretická časť - úlohy

Meno a priezvisko:
Škola: Trieda:
Počet bodov: Z toho monotematická časť (*):

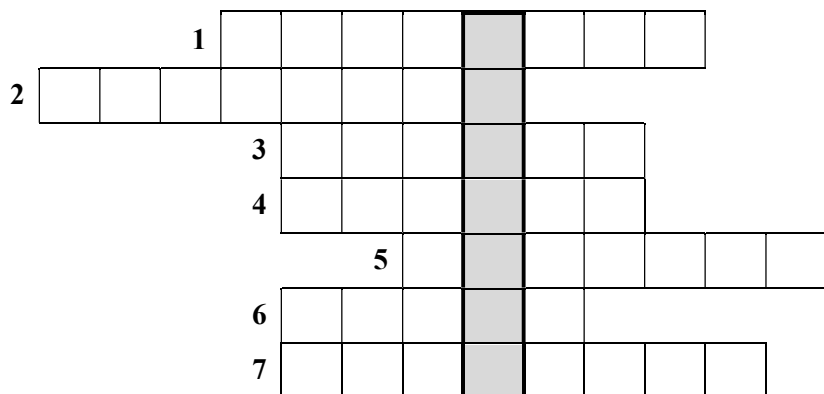
1. *Rieš úlohy týkajúce sa globálnej tektoniky Zeme.

- a) Do nasledujúcej doplnovačky vpíš pojmy, ktoré sú vynechané v odborných textoch o našej planéte a odhaľ Tajničku. Riadok doplnovačky a príslušný pojem v texte sú označené rovnakým číslom.

Najvnútornejšou časťou našej planéty je zemské jadro. Vedci predpokladajú, že v prevažnej miere ho tvoria dva kovy - (4) a (6).

Povrch našej planéty je rozlamaný na litosférické platne (dosky), ktoré sa pohybujú rôznymi smermi. V hlbokej minulosti boli dnešné kontinenty spojené do jedného superkontinentu s názvom (3). Ten sa pred viac ako 130 miliónmi rokov v dôsledku pohybu týchto platní rozdelil na dva menšie superkontinenty. Z jednej jeho časti, ktorú sme nazvali (7), vznikla dnešná Severná Amerika a Eurázia, z druhej časti s názvom (1) zase napríklad Južná Amerika a Afrika.

Litosférické platne sa pohybujú aj v súčasnosti. Napríklad do Eurázijskej platne sa z juhu stále tlačí (5) doska, v dôsledku čoho pohorie (2) neustále rastie.



Autorom teórie pohybujúcich sa litosférických dosiek je nemecký vedec Alfred (Tajnička), ktorý si na začiatku 20. storočia všimol, že dnešné kontinenty do seba zapadajú ako puzzle.

- b) Aké je priezvisko vedca z tajničky? _ _ _ _ _

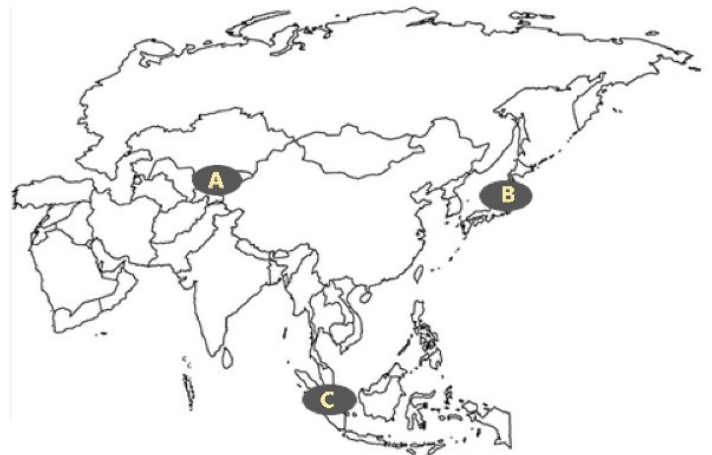
V nasledujúcich vetách popisujúcich dôsledky pohybu litosférických platní zakrúžkuj z vyznačených pojmov ten správny.

- c) Litosférické dosky tvoriace dno Atlantického oceána sa **od seba vzdalujú** / **nasúvajú jedna na druhú**. Atlantický oceán sa týmto spôsobu **rozširuje** / **zúžuje a zaniká**.
- d) V miestach kontaktu litosférických dosiek prebieha často intenzívna sopečná činnosť a vznikajú zemetrasenia. Takou oblasťou je aj tzv. Ohnivý kruh, ktorý lemuje **východné** / **západné** pobrežie Severnej a Južnej Ameriky. Súčasťou Ohnivého kruhu sú aj **Nový Zéland** / **Tasmánia**. Jednou z najaktívnejších sopiek tichomorského Ohnivého kruhu je **Cotopaxi** / **Askja** v Ekvádore.
- e) Niektoré mestá Severnej Ameriky sú ohrozené zemetraseniami vznikajúcimi pozdĺž zlomu **San Angeles** / **San Andreas**, ktorý takisto vznikol v dôsledku pohybu litosférických dosiek.

2. *Do hesiel z Encyklopédie Zeme doplň správne pojmy:

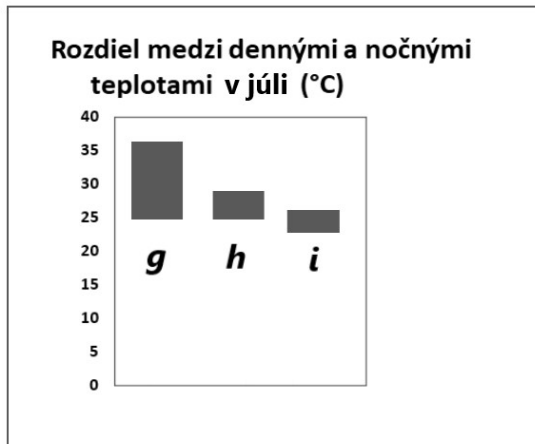
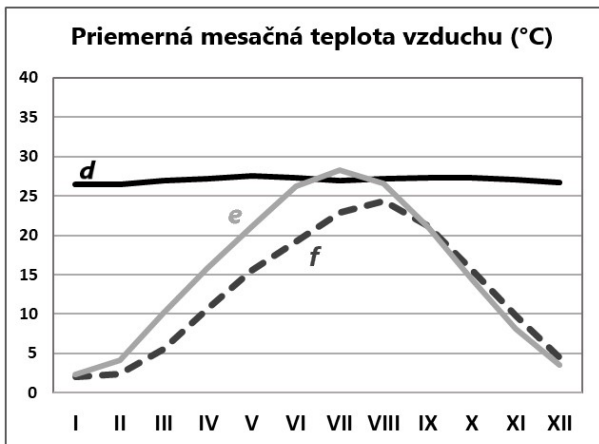
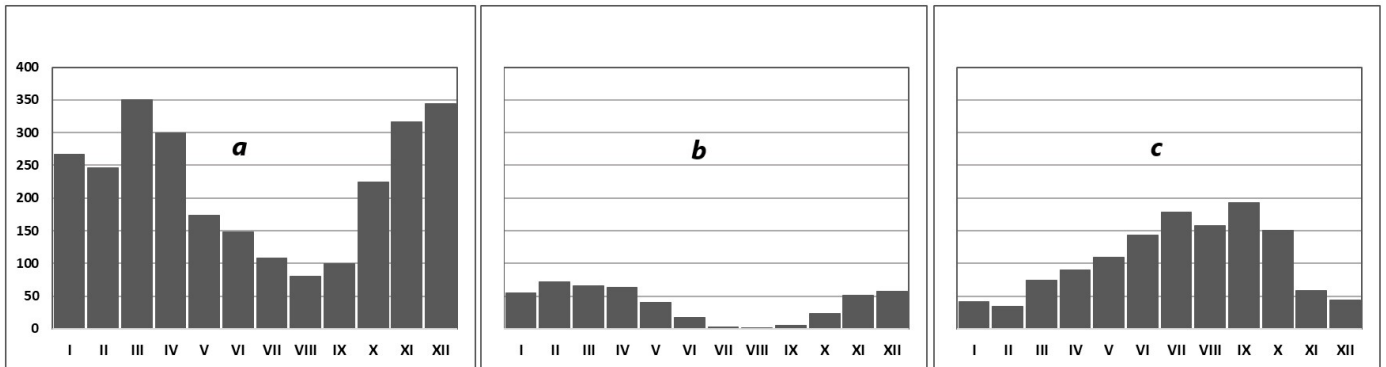
- a) – veda, ktorá sa zaoberá štúdiom zemetrasení a procesov spojených so šírením zemetrasných vln.
- b) – miesto pod zemským povrchom, v ktorom vzniklo zemetrasenie, ohnisko zemetrasenia.
- c) – miesto na zemskom povrchu nad ohniskom zemetrasenia, v ktorom sa najrýchlejšie prejavia účinky zemetrasných vln.
- d) – prístroj na meranie a zaznamenávanie zemetrasení.
- e) – veličina (číslo) charakterizujúca silu zemetrasenia.
- f) zemetrasenie – zemetrasenie spôsobené zrútením stropov jaskýň, zosuvmi alebo banskými závalmi.

3. Vytvor správne štvorice: k miestam označeným na mape Ázie písmenami A, B a C prirad' písmeno označujúce graf s ročným chodom úhrnu zrážok (*a, b, c*), graf s ročným chodom priemernej mesačnej teploty vzduchu (*d, e, f*) a stĺpec znázorňujúci rozpätie medzi priemernými dennými a nočnými teplotami na daných miestach v júli (*g, h, i*).



Správne štvorice: A - - -
 B - - -
 C - - -

Priemerný mesačný úhrn zrážok (mm)



4. Špecifickým druhom lesa, ktorý môžeme nájsť aj na slovenských nížinách, je lužný les. Vytvor zoznam drevín, ktoré v ňom rastú. Pomôžu ti predtlačené písmená.

1	2	B		3	P	4	Ř	5	B	6		
7				Ň			8	R			9	Ľ
		10	Š		B		11	S	12			

Písmená v očíslovaných políčkach zoznamu teraz použi v nasledujúcom hlavolame. Odhalíš tak podmienky vzniku lužného lesa.

Lužný les vyžaduje pre svoj vznik:

- prítomnosť N É H K
- pravidelné Á Y
- vysokú H N M N Y

5. O ktorých sídlach ležiacich na nížinách Slovenska sú nasledujúce novinové články? Uhádni podľa titulku.

- a) Procesia veriacich v uliciach „slovenského Ríma“ má viac ako 300-ročnú tradíciu.
- b) Bude obnovená lanovka na Zobor?
- c) Tepelná elektráreň končí.
- d) Kúpeľný ostrov je v Európe jedinečný.
- e) Slobodné kráľovské mesto na Záhori oslávilo 800. rokov.

6. Čo vieš o Indii? V nasledujúcej tabuľke **zakrúžkuj** v každom riadku jedno políčko s charakteristikou platnou pre tento štát.

počet obyvateľov v porovnaní so SR	50 x viac	100 x viac	250 x viac
štátne zriadenie	kráľovstvo	sultanát	republika
symbol zobrazený v štátnom znaku	koleso	hviezda	polmesiac
väčšina územia štátu pokrýva	les	púšť	orná pôda
oficiálny jazyk	angličtina	francúzština	arabčina
najdlhšia hranica s ...	Bangladéšom	Nepálom	Afganistanom
prevládajúce náboženstvo	islam	budhizmus	hinduizmus
vyhladávaná turistická destinácia	Angkor	Ágra	Acra

7. Sú pravdivé nasledujúce tvrdenia o Indii? Zakrúžkuj ÁNO alebo NIE.

- a) India realizuje vlastný vesmírny program. ÁNO NIE
- b) India vlastní jadrové zbrane. ÁNO NIE
- c) India vyrába elektrinu aj v jadrových elektrárnach. ÁNO NIE
- d) Filmová produkcia Indie patrí k najväčším na svete, ročne vyrobí viac ako 1000 filmov. ÁNO NIE
- e) India je členom združenia krajín juhovýchodnej Ázie ASEAN. ÁNO NIE
- f) India je členom združenia krajín vyvážajúcich ropu OPEC. ÁNO NIE

Autor: Mgr. Gabriela Nováková, PhD.

Recenzent: RNDr. Hilda Kramáreková, PhD.

Slovenská komisia Geografickej olympiády

Vydal: NIVAM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava 2024